

Pilar 3

2024

INNHALDSFORTEGNELSE

1	Formål.....	4
2	Styrets risikoerklæring	4
3	Konsernforhold.....	4
3.1	Datterselskaper.....	4
3.2	Strategiske selskaper.....	5
4	Risikostrategi.....	5
4.1	Risikokultur i Fana Sparebank.....	5
4.2	Risikoområder og risikoappetitt.....	6
5	Kapitalmål og tilpasning til kapitaldekningsregelverket.....	7
5.1	Regulatoriske forhold.....	7
5.2	Kapitalmål.....	7
5.2.1	Regulatorisk kapitalkrav og styringsmål.....	8
5.3	Uvektet kjernekapitaldekning.....	8
5.4	Kapitalkravsmargin.....	8
5.5	Nøkkeltall.....	9
6	Organisering og ansvar.....	10
6.1	Styret.....	10
6.2	Styrets revisjonsutvalg.....	10
6.3	Styrets risikoutvalg.....	10
6.4	Administrerende direktør.....	10
6.5	Bankens tre forsvarslinjer.....	10
	Første forsvarslinje – funksjoner som eier og håndterer risiko.....	10
	Andre forsvarslinje – funksjoner som overvåker og følger opp risiko.....	11
	Tredje forsvarslinje – funksjoner som gir uavhengig bekreftelse.....	11
7	Kredittrisiko.....	11
7.1	Overordnet.....	11
7.2	Styring og kontroll.....	12
7.2.1	Vurdering av sikkerhet.....	12
7.3	Rapportering og måling.....	13
8	Markedsrisiko.....	13
8.1	Overordnet.....	13

8.2	Styring og kontroll.....	13
8.3	Rapportering og måling.....	13
9	Likviditetsrisiko.....	14
9.1	Overordnet	14
9.2	Styring av likviditetsrisiko	14
9.3	Rapportering og måling.....	14
10	Operasjonell risiko.....	14
10.1	Overordnet	14
10.2	Styring og kontroll.....	15
10.3	Rapportering og måling.....	15
11	Godtgjørelsesordning	15

1 FORMÅL

Formålet med dokumentet er oppfylle kravene til offentliggjøring av informasjon etter åttende del av kapitalkravsforordningen (CRR (EU) 2013/575), jf. Forskrift om kapitalkrav og gjennomføring av CRR/CRD-regelverket (FOR-2014-08-22-1097).

Finanstilsynet har kategorisert Fana Sparebank som et «Mindre og ikke-komplekst foretak» etter CRR art. 4.1.145, og banken offentlig gjør informasjon etter CRR art. 433b.

For supplerende informasjon om kapital og risikoforhold vises det til bankens årsrapporter og kvartalsrapporter.

Dokumentet blir oppdatert årlig og publisert samtidig med bankens årsrapport. Oppdatert informasjon om kapitalkrav og ansvarlig kapital blir kvartalsvis oppdatert og offentliggjort i form av noter til bankens kvartalsregnskap og i et separat Pilar 3 vedlegg.

2 STYRETS RISIKOERKLÆRING

Styret i Fana Sparebank holdes oppdatert om risikoutvikling gjennom faste rapporter og etablerte varslingsrutiner. Risikoappetitt og andre risikorammer behandles i styret minst årlig, og styret har oppnevnt et risikoutvalg som fungerer som et saksforberedende og rådgivende arbeidsutvalg. Styret fastsetter årsplan og betingelser for internrevisjonen og har valgt å kjøpe internrevisortjenester fra et eksternt konsulentselskap.

Styret mener at risikostyringen er effektiv og tilpasset bankens størrelse, forretningsmodell og virksomhetsområder, og risikostyringssystemene er tilstrekkelige i forhold til vedtatt risikostrategi og forretningsstrategi.

3 KONSERNFORHOLD

3.1 DATTERSELSKAPER

Banken har to heleide datterselskaper; Fana Sparebank Eiendom AS og Fana Sparebank Boligkreditt AS. Kun sistnevnte har utlånsportefølje, og er det eneste datterselskapet som er eksponert for kredittrisiko. I tråd med konsolideringsreglene er begge selskapene fullt ut konsolidert i konsernets kapitaldekningstill.

Fana Sparebank Boligkreditt ble startet opp utelukkende for å utstede obligasjoner med fortrinnsrett i utlånene kjøpt av Fana Sparebank. Selskapet er underlagt egne kapitalkrav. Styret i selskapet har vedtatt overordnet strategi samt strategier for kredittvirksomheten, kapitalforvaltning, likviditetsstyring og styring av operasjonell risiko. En avtale med Fana Sparebank sikrer at selskapet inkluderes i konsernets prosess for styring av risiko- og kapitalforhold.

3.2 STRATEGISKE SELSKAPER

Fana Sparebank har eierposisjoner i produkt- og tjenesteleverandørene Brage Finans AS, Norne Securities AS og Vipps Holding AS. Banken har aktive, produktrelaterte forbindelser til disse selskapene, og mottar provisjoner fra salg fra Brage og Norne. Selskapene konsolideres ikke i bankens regnskaper.

4 RISIKOSTRATEGI

Fana Sparebanks risikostrategi består av selskapets risikoappetitt, risikokapasitet, risikokultur og prinsipper for styring av risiko. Rammeverket bygger på sentrale begreper som er definert i EBA guideline on internal governance under CRD (EBA/GL/2021/05):

Risikokultur: en institusjons normer, holdninger og adferd relatert til risikobevissthet, risikotaking og risikostyring, og kontrollene som former beslutningene angående risiko. Risikokulturen påvirker ledelsens og de ansattes beslutninger i de daglige aktivitetene, og har innvirkning på risikoene de tar.

Risikoappetitt: det aggregerte nivået på og typer av risiko en institusjon er villig til å ta innenfor sin risikokapasitet og i samsvar med sin forretningsmodell, for å nå sine strategiske mål.

Risikokapasitet: det maksimale nivået på risiko en institusjon kan ta gitt sin kapitalbase, sin evne til risikostyring og kontroll, og regulatoriske begrensninger.

4.1 RISIKOKULTUR I FANA SPAREBANK

Fana Sparebanks kjernevirksomhet er å finansiere utlån til privatpersoner og bedrifter gjennom mottak av innskuddsmidler og innlån i kapitalmarkedet. Om lag 75 prosent av utlånene er til personmarkedet hvorav 99 % er utlån med pant i bolig. De resterende 25 prosent av utlånene er til bedriftsmarkedet, hvorav engasjement med pant i næringseiendom utgjør i underkant av 60 %.

I tillegg til utlånsvirksomheten tilbyr banken produkter innenfor sparing, forsikring og betalingsformidling. Spare- og forsikringsprodukter distribueres på vegne av eksterne parter.

Banken skal ikke ta annen vesentlig risiko enn det som fremkommer av å opprettholde og videreutvikle denne kjernevirksomheten. Det er fastsatt risikoappetitt for de områdene som omfattes, med tilhørende risikorammer og risikomål.

Banken skal være en trygg og solid bank for privatkunder og bedriftskunder, og skal ha en sunn risikokultur. Gode normer, holdninger og adferd relatert til risikostyring og etterlevelse i banken starter på toppen, og styret har fastsatt kjerneverdier, etiske

retningslinjer og forventninger til alle ansatte om deres ansvar for risikostyring og kontroll.

Vedtatt risikoappetitt skal være innenfor bankens risikokapasitet.

4.2 RISIKOOMRÅDER OG RISIKOAPPETITT

Fana Sparebank har definert sin risikoappetitt innenfor flere risikoområder som fordeler seg mellom finansielle og operasjonelle risikoer.

De finansielle risikoene er definert innen hovedområdene kredittrisiko, likviditetsrisiko, markedsrisiko og kapitalrisiko.

Operasjonell risiko omfatter ulike kategorier av operasjonelle hendelser som kan påvirke alle virksomhetsområdene i banken.

For hvert område er det definert styringsrammer som omsetter risikoappetitten til kvalitative mål.

I tabellen under fremkommer bankens risikoområder med tilhørende risikoappetitt, herunder angivelse av hvilke styringsdokument hvor nærmere regulering og rammene som omsetter risikoappetitten til kvalitative mål er satt.

Risikoområde	Definisjon	Risikoappetitt	Styringsrammer fastsatt i
Kredittrisiko	Risiko for tap som følge av at motpart ikke overholder sine forpliktelser og at stilte sikkerheter ikke dekker utestående krav	Lav	Kreditstrategi og -policy
Likviditetsrisiko	Består av refinansieringsrisiko, at banken ikke klarer å refinansiere forpliktelser etter hvert som de forfaller, og prisrisiko ved at banken ikke får refinansiert sine forpliktelser uten vesentlig økning i finansieringskostnadene	Lav	Likviditetstyrings-strategi
Markedsrisiko	Risiko for tap på grunn av ugunstige endringer i markedsvariabler slik som renter og kredittspreader	Lav	Kapitalforvaltningsstrategi markedsrisiko
Kapitalrisiko	Risiko for å ikke overholde regulatoriske kapitalkrav	Lav	Strategi for Risikostyring og Internkontroll
Operasjonell Risiko	Risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, rutiner eller systemer, menneskelige feil, kriminalitet eller eksterne hendelser. Dette risikoområdet omfatter også hvitvasking og terrorfinansiering, IKT, compliance, svindel og bedrageri, oppfølging av utkontrakterte avtaler, modellbruk og ESG	Moderat	Strategi for operasjonell risiko

5 KAPITALMÅL OG TILPASNING TIL KAPITALDEKNINGSREGELVERKET

5.1 REGULATORISKE FORHOLD

I henhold til finansforetaksloven § 14-1 skal norske banker til enhver tid ha en andel ren kjernekapital som utgjør minst 4,5 % av risikovektet beregningsgrunnlag. Bankenes kjernekapital skal til enhver tid utgjøre 6 % av beregningsgrunnlaget og ansvarlig kapital 8 %. I tillegg er det lovfestet en rekke bufferkrav i finansforetaksloven § 14-3 som bankene også må dekke. Per 31.12.2024 er følgende bufferkrav gjeldene:

- Bevaringsbuffer 2,5 %
- Systemrisikobuffer 4,5 %
- Motsyklisk buffer 2,5 %

Overgangsregel for ny kapitalstruktur i pilar 2 jfr. «bankpakken» (CRR II/CRD IV) ble forskriftsfestet desember 2023, slik at alle banker som ikke har fått nytt pilar 2-vedtak enda også kan benytte oppdatert kapitalstruktur i pilar 2. Ny kapitalstruktur i pilar 2 innebærer at banken kan oppfylle pilar 2-kravet med samme sammensetning som i pilar 1.

5.2 KAPITALMÅL

Pilar 1 omhandler minstekravet til ansvarlig kapital for kredittrisiko, operasjonell risiko og markedsrisiko som er fastsatt til 8 prosent. I tillegg kommer kravet til bevaringsbuffer, systemrisikobuffer og motsyklisk buffer.

Kapitaldekningen fastsettes som forholdet mellom bankens samlede ansvarlige kapital og beregningsgrunnlag for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Banken benytter standardmetoden for å fastsette beregningsgrunnlaget for kreditt- og markedsrisiko samt basismetoden for å fastsette beregningsgrunnlaget for operasjonell risiko.

Pilar 2 stiller krav til bankens kapitalvurderingsprosess. Formålet er å sikre en strukturert og dokumentert prosess for vurdering av konsernets risikoprofil og tilhørende kapitalbehov på kort og lang sikt. ICAAP omfatter de risikotyper som ikke er dekket av Pilar 1, og skal være fremoverskuende. Risikoene er i all hovedsak beregnet med modellene i veiledningen Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov, publisert 20. desember 2024. Gjeldende Pilar 2-vedtak for Fana Sparebank av 1. februar 2023 er 2,1 %.

ICAAP-dokumentet for 2025 er utarbeidet for Fana Sparebank konsern. Konsernets kapitalbehov vurderes med utgangspunkt i en konsolidert prosess.

ICAAP / ILAAP vedtas av styret i mars. Vurderingene og resultatene er sentrale når kapitalforvaltningsstrategi, likviditetsstyringsstrategi og kredittrisiko revideres i løpet av høsten. Strategiene påvirker budsjettet i betydelig grad.

I forkant av styrets behandling i mars har følgende funnet sted

- løypemelding(er) til styret i månedene før
- 'oppdatering' av bankens modell for å vurdere risiko og tilhørende kapitalbehov
- ledergruppens behandling av foreløpige resultater
- ledergruppens behandling av utkast til ICAAP / ILAAP

- uavhengig gjennomgang av prosess og dokument
- styrets gjennomgang av ICAAP / ILAAP blant annet på bakgrunn av uavhengig bekreftelse.

CRO/Risk Manager har ansvaret for å utvikle og oppdatere prognosemodell og modell for vurdering og beregning av risiko- og kapitalbehov. CRO/Risk Manager har ansvaret for å produsere dokumentet.

5.2.1 REGULATORISK KAPITALKRAV OG STYRINGSMÅL

Kapitalkrav inkludert styringsbuffer	2023	2024	2025	2026	2027
minstekrav til ren kjernekapital	4,5 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %
bevaringsbuffer	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %
motsyklisk buffer	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %
systemrisikobuffer	4,5 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %
pilar 2 - krav som kan oppfylles med ren kjernekapital fra 31.12.23	2,1 %	1,2 %	1,2 %	1,2 %	1,2 %
styringsbuffer	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Krav ren kjernekapital (inkl buffer)	17,1 %	16,2 %	16,2 %	16,2 %	16,2 %
minstekrav som kan oppfylles med kjernekapital	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %
pilar 2 - krav som kan oppfylles med kjernekapital fra 31.12.23		0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %
Krav kjernekapital (inkl buffer)	18,6 %	18,1 %	18,1 %	18,1 %	18,1 %
minstekrav som kan oppfylles med ansvarlig kapital	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
pilar 2 - krav som kan oppfylles med ansvarlig kapital fra 31.12.23		0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %
Krav ansvarlig kapital (inkl buffer)	20,6 %	20,6 %	20,6 %	20,6 %	20,6 %

Per 31.12.2024 er ren kjernekapitaldekning for Fana Sparebank 20,2 % og banken har god margin til kravet for ren kjernekapital inkludert styringsbuffer.

5.3 UVEKTET KJERNEKAPITALDEKNING

Ved implementeringen av CRR II/CRD V i juni 2022 bortfalt det norske bufferkravet på 2 prosent, og minimumskravet på 3 prosent uvektet kjernekapitalandel er gjeldende. Eventuell institusjonsspesifikk risiko for «excessive leverage» skal adresseres ved pilar 2-krav for uvektet kjernekapitalandel. Fana Sparebanks krav til uvektet kjernekapitalandel er 3 prosent og banken har god margin til kravet. Ved utgangen av 2024 utgjør uvektet kjernekapitaldekning 9,2 prosent.

5.4 KAPITALKRAVSMARGIN

I tråd med Finanstilsynets forventning skal banken styre etter et styringsmål som har en god margin over regulatoriske kapitalkrav. Standardmetoden anvendes for beregning av kredittrisiko, mens basismetoden for beregning av operasjonell risiko. Styret vurderer kapitalbehovet i et fremadskuende perspektiv, og vektlegger behovet for nødvendig handlingsrom for å kunne opprettholde normal utlånsaktivitet i nedgangsperioder og behovet for at kapitaliseringen understøtter tilgangen til kapitalmarkeder også under vanskelige markedsforhold. Sensitivitetstester i ICAAP viser at en styringsbuffer på 1 % vil gi tilstrekkelig margin over regulatorisk kapitalkrav.

5.5 NØKKELTALL

	31.12.2024	31.12.2023
Tilgjengelig kapital		
Ren kjernekapital	3.056	2.872
Kjernekapital	3.061	2.977
Ansvarlig kapital	3.366	3.281
Risikovektede eiendeler		
Risikovektede eiendeler	15.115	13.921
Kapitaldekning		
Ren kjernekapital	20,2 %	20,6 %
Kjernekapitaldekning	20,3 %	21,4 %
Kapitaldekning	22,3 %	23,6 %
Bufferkrav		
Bevaringsbuffer	2,5 %	2,5 %
Motsyklisk bufferkrav	2,5 %	2,5 %
Systemrisikobuffer	4,5 %	4,5 %
Samlet Pilar 2 krav	2,1 %	2,1 %
<i>Pilar 2 krav dekket av ren kjernekapital</i>	1,2 %	
<i>Pilar 2 krav dekket av kjernekapital</i>	1,6 %	
Samlede bufferkrav	11,6 %	11,6 %
Tilgjengelig ren kjernekapital etter bufferkrav	5,0 %	4,5 %
Basel III Uvektet kjernekapital		
Totalt ekponeringsbeløp	33.251	30.388
Basel III Uvektet kjernekapital	9,2 %	9,8 %
Liquidity Coverage Ratio		
Likvide Eiendeler	3.032	2.845
Netto utgående kontantstrøm	1.451	1.149
LCR (%)	209 %	248 %
Net Stable Funding Ratio		
Tilgjengelig stabil finansiering	28.905	25.143
Nødvendig stabil finansiering	21.048	19.379
NSFR	137 %	130 %

Spesifikasjon av samlet kapitalkrav	Beregningsgrunnlag		Kapitalkrav
	31.12.24	31.12.23	31.12.24
Standardmetoden			
Lokale og regionale myndigheter	116,5	48,7	9,3
Institusjoner	55,9	40,5	4,5
Foretak	104,7	129,3	8,4
Massemarkedssegment	1.287,4	889,0	103,0
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	11.139,0	10.426,7	891,1
Forfalte engasjementer	161,7	178,4	12,9
Engasjement med særlig høy risiko	652,3	816,6	52,2
Obligasjoner med fortrinnsrett	199,3	189,0	15,9
Andeler i verdipapirfond	3,7	3,0	0,3
Egenkapitalposisjoner	30,1	29,8	2,4
Øvrige engasjement	169,8	175,6	13,6
Samlet kapitalkrav for kreditt-, motparts- og forringelsesrisiko: (Standardmetoden)	13.920,3	12.926,9	1.113,6
Samlet kapitalkrav for operasjonell risiko (Basismetode)	1.187,7	990,9	95,0
Markedrisiko - CVA tillegg	7,4	3,6	0,6
Sum beregningsgrunnlag/kapitalkrav	15.115,3	13.921,3	1.209,2

Tall er oppgitt i millioner kroner og prosent om ikke annet er oppgitt.

6 ORGANISERING OG ANSVAR

6.1 STYRET

Styret i Fana Sparebank er overordnet ansvarlig for bankens risikostyring og internkontroll. Styret fastsetter bankens risikoappetitt, rammeverk for risikostyringen og overvåker bankens risikoeksponering. Bankens styre er også ansvarlig for at banken er tilstrekkelig kapitalisert i forhold til risikotoleranse og virksomhet. Styret reviderer årlig rammeverk og fullmakter innen hvert risikoområde.

6.2 STYRETS REVISJONSUTVALG

Revisjonsutvalget overvåker og sikrer kvalitet i finansiell rapportering, tilfredsstillende internkontroll knyttet til finansiell rapportering og eksterntrevisors arbeid og uavhengighet.

I 2024 ble det avholdt 5 møter i revisjonsutvalget.

6.3 STYRETS RISIKOUTVALG

Risikoutvalget overvåker og gir anbefalinger til styret knyttet til styring av bankens risikoeksponering. Utvalget skal også regelmessig vurdere om bankens system for internkontroll og risikostyring er hensiktsmessig tilpasset risikoeksponeringen og omfanget av bankens virksomhet. Risikoutvalget evaluerer også arbeidet og uavhengigheten til internrevisor.

I 2024 ble det avholdt 6 møter i risikoutvalget.

6.4 ADMINISTRERENDE DIREKTØR

Administrerende direktør har det overordnede ansvaret for implementering av forsvarlige styrings- og kontrollsystemer som sikrer oppnåelse av den risikostrategien som styret har besluttet. Administrerende direktør oppsummerer årlig de enkelte virksomhetsledernes vurdering av om internkontrollen har vært gjennomført på en tilfredsstillende måte og forelegger oppsummeringen for behandling i styret.

6.5 BANKENS TRE FORSVARSLINJER

Banken følger prinsippet om tre forsvarslinjer og skiller mellom funksjoner som eier og håndterer risiko, funksjoner som overvåker og følger opp, og funksjoner som gir uavhengig bekreftelse.

FØRSTE FORSVARSLINJE – FUNKSJONER SOM EIER OG HÅNDBERER RISIKO

Første forsvarslinje eier, behandler og håndterer risiko knyttet til den daglige driften av banken. I førstelinjen gjennomføres konkrete kontrolltiltak som skal sikre etterlevelse av

eksterne og interne krav. Dette innebærer at en virksomhetsleder har ansvar for å gjennomføre risikovurderinger og internkontroller, utarbeide nødvendige rutiner, følge opp egne medarbeidere, samt andre kontrolltiltak.

ANDRE FORSVARSLINJE – FUNKSJONER SOM OVERVÅKER OG FØLGER OPP RISIKO

Andre forsvarslinje overvåker og kontrollerer at banken opererer innenfor vedtatte risikorammer og etterlever rutiner og regelverk. Bankens andre forsvarslinje er samlet i egen uavhengig enhet, Compliance og Risikostyring, og innehar stillingene Chief Compliance Officer (CCO) og CRO/Risk Manager. Enheten skal være en konstruktiv utfordrer og rådgiver i styringen av risikoer og regelmessig vurdere om bankens retningslinjer, prosedyrer og tiltak er tilstrekkelig effektive. Dessuten skal CCO vurdere tiltak som iverksettes for å avhjelpe manglende etterlevelse av regelverket.

Enhetens uavhengighet innebærer at både CCO og CRO/Risk Manager rapporterer direkte til administrerende direktør og har rett og plikt til å gå direkte til styret i ekstraordinære tilfeller. Hverken CCO eller CRO/Risk Manager kan avsettes uten samtykke fra styret.

Styret skal påse at banken til enhver tid har et uavhengig andrelinjeforsvar, men tilstrekkelig kompetanse og ressurser, i tråd med gjeldende regelverk.

TREDJE FORSVARSLINJE – FUNKSJONER SOM GIR UAVHENGIG BEKREFTELSE

Tredje forsvarslinje gjennomfører objektiv og uavhengig bekreftelse og utøves av internrevisjonen. Internrevisjonen skal blant annet vurdere om virksomhetens prosesser for styring og kontroll er hensiktsmessige, om internkontrollen fungerer etter sin hensikt og om banken er organisert og drives på en forsvarlig måte i samsvar med gjeldende krav.

Banken har utkontraktert bankens internrevisjon. I tråd med styrets årshjul, skal styret i begynnelsen av året godkjenne internrevisjonens ressurser og årsplan og gjennomgå internrevisjonsrapporten fra forrige år. Internrevisor skal ha rett til å møte i styremøtene dersom revisor anser det som nødvendig.

Internrevisjonen skal gjennomføres i henhold til anerkjente standarder.

7 KREDITTRISIKO

7.1 OVERORDNET

Kredittrisiko som følger av utlånsvirksomheten skal være den risikoeksponeringen som gir størst bidrag til bankens inntjening. Konsentrasjonsrisiko skal styres gjennom markedsdiversifisering, bransjediversifisering og maksimumsrammer for størrelsen på et enkelt engasjement og antall store engasjementer. Av hensyn til lønnsomhet og risikodiversifisering skal bankens kredittvirksomhet omfatte både person- og bedriftskunder. For å styre kredittrisikoen er det vedtatt maksimumsramme for andel av totale utlån til bedriftskunder. Banken kan gi kreditt til personkunder med tilfredsstillende likviditet, sikkerhet og atferd. Tilfredsstillende sikkerhet forutsetter at bolig eller annen fast eiendom er i Norge. Banken kan gi kreditt til bedriftskunder med hovedvirksomhet i angitte, nærliggende kommuner.

Porteføljene av kreditt til person- og bedriftskunder skal reflektere bankens fokus på betjeningsevne ved at en vesentlig del skal ha lav sannsynlighet for mislighold. For å øke risikoustjert avkastning kan deler av porteføljen ha middels sannsynlighet for mislighold. Med samme begrunnelse kan banken tilby kreditt uten sikkerhet.

7.2 STYRING OG KONTROLL

Kredittrisiko er risiko for tap som følge av at kunder og andre motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine betalingsforpliktelser ved forfall. Rammeverket for styring av kredittrisiko kan beskrives slik

- Kreditstrategi
- Kredittpolicy PM og BM
- Fullmakts- og bevilgningsreglement
- Kreditthåndbok med tilhørende rutiner
- Modell(er) for beregning av et utlåns egenkapitalavkastning / pris (rente), kapitalbruk mv.

De tre førstnevnte besluttes årlig av styret. Strategien legger føringer på porteføljenivå, mens policy gir regler for det enkelte lån.

7.2.1 VURDERING AV SIKKERHET

Maksimal kredittrisiko er representert ved balanseført verdi av de finansielle eiendelene inkludert derivater i balansen. Banken har i tillegg kredittrisiko knyttet til poster utenom balansen som garantier, trekkfasiliteter mv. Se standard skjema publisert på bankens hjemmeside for nærmere informasjon. Lån og kreditter gis som hovedregel kun mot betryggende sikkerhet. Som sikkerhet skiller det mellom tre hovedtyper pant

- Pant i fast eiendom
- Pant i løsøre
- Andre sikkerheter

På PM er hovedregelen at lån med pant i fast eiendom ikke skal overstige en belåningsgrad på 90 prosent av forsvarlig verdigrunnlag (markeds-/omsetningsverdi). Regelen er i tråd med utlånsforskriften. For andre typer lån kan belåningsgraden variere. Det stilles krav til løpende vurdering av sikkerhetenes realisasjonsverdi.

På BM gis det som hovedregel lån og kreditter med pant i fast eiendom på inntil 75 prosent av forsvarlig verdigrunnlag. For andre typer lån kan belåningsgraden variere. Det stilles krav til løpende og forsvarlige vurderinger av sikkerhetenes realisasjonsverdi.

Banken har rutine(r) for verddivurdering av sikkerhet. Formålet med rutinen er å fastsette estimat for fremtidig realisasjonsverdi for panteobjekt i en forsert realisasjonssituasjon.

Banken benytter en risikoklassifiseringsmodell for kategorisering av kredittporteføljen. Bankene klassifiserer kundene på bakgrunn av sannsynligheten for mislighold de kommende 12 måneder. Banken har søknadsscore og porteføljescore på kundenivå.

7.3 RAPPORTERING OG MÅLING

Kreditsjef rapporterer status på kredittområdet kvartalsvis til styret. CRO/Risk Manager rapporterer kvartalsvis overholdelse av rammer til styret.

8 MARKEDSRISIKO

8.1 OVERORDNET

Styrets retningslinjer for bankens kapitalforvaltning bygger på bankens hovedstrategi generelt, likviditetsstyringsstrategi, ICAAP og Strategi Risikostyring og Internkontroll spesielt. Retningslinjene revideres minimum årlig.

Det fremgår av Strategi Risikostyring og Internkontroll at bankens risikoappetitt for markedsrisiko er lav. Markedsrisiko er risiko for tap som følge av endringer i markedspriser som for eksempel renter, valutakurser, aksjekurser mv.

Fana Sparebank vil som en følge av bankdriften være utsatt for ulike typer markedsrisiko, herunder aksjerisiko, renterisiko, kredittspreadsrisiko og eiendomsrisiko.

Nærmere regulering og rammene som omsetter risikoappetitten til kvalitative mål er satt i kapitalforvaltningsstrategien.

Hensynet til likviditet skal være førende for forvaltningen av likviditetsporteføljen.

8.2 STYRING OG KONTROLL

Markedsrisiko styres og overvåkes med bakgrunn i styrefastsatte rammer for å sikre eksponering i tråd med risikoappetitt. Rammene gjennomgås årlig eller oftere ved behov.

Bankens vesentligste eksponeringer for markedsrisiko er kredittspreadsrisiko og renterisiko.

8.3 RAPPORTERING OG MÅLING

Middle office utarbeider hver måned en kapitalforvaltningsrapport med markedsavkastning og status på risikorammer. Den er fast innslag i Balansestyringskomiteen, i Revisjonsutvalget og på styremøtene. CRO/Risk Manager rapporterer kvartalsvis overholdelse av rammer til styret i risikorapporten.

9 LIKVIDITETSRISIKO

9.1 OVERORDNET

Retningslinjer og rammer for Fana Sparebanks likviditetsstyring bygger på bankens hovedstrategi generelt, samt Kapitalforvaltningsstrategi, ICAAP/ILAAP og Strategi Risikostyring og Internkontroll spesielt.

Det fremgår av Strategi Risikostyring og Internkontroll at bankens risikoappetitt for likviditetsrisiko er lav. Nærmere regulering og rammene som omsetter risikoappetitten til kvalitative mål er satt i dette strategidokumentet.

9.2 STYRING AV LIKVIDITETSRISIKO

Målet for likviditetsstyringen i Fana Sparebank er å finansiere bankens virksomhet ved å balansere forholdet mellom finansieringskostnad og likviditetsrisiko. Likviditetsrisiko er definert som sannsynligheten for at banken ikke klarer å betale sine forpliktelser på forfall. Likviditetsrisikoen består av refinansieringsrisiko, at banken ikke klarer å refinansiere forpliktelser etter hvert som de forfaller, og prisisiko ved at banken ikke får refinansiert sine forpliktelser uten vesentlig økning i finansieringskostnadene.

Bankens tre mål for styring av likviditetsrisiko er:

1. **Lav fundingkonsentrasjon;** banken skal ha tilstrekkelig antall passivaklasser
2. **Tilfredsstillende likviditetsandel;** banken skal ha tilstrekkelige likvide eiendeler til å dekke forpliktelsene ved forfall i tråd med LCR-intensjonene
3. **Tilfredsstillende andel stabil finansiering;** banken skal ha stabil finansiering av virksomheten og motvirke risiko knyttet til inndekning av fremtidig innlånsbehov i tråd med NSFR-intensjonene.

9.3 RAPPORTERING OG MÅLING

Banken utarbeider likviditetsprognoser og stresstester. Finansdirektør rapporter kvartalsvis om likviditetssituasjonen til styret, og gjør rede for tilsvarende på møtene i Balansestyringskomiteen. CRO/Risk Manager rapporterer kvartalsvis overholdelse av rammer til styret i rapporten.

10 OPERASJONELL RISIKO

10.1 OVERORDNET

Strategi for styring av operasjonell risiko er ikke rettet mot et spesielt virksomhetsområde, men omfatter ulike kategorier av operasjonelle hendelser som kan påvirke alle virksomhetsområdene i banken. Strategidokumentet skal sikre at

virksomheten skjer innenfor fastsatt risikoappetitt i Strategi for Risikostyring og internkontroll, samt iht. offentlig lovgivning, relevante rundskriv og regulatoriske føringer. Konsernet benytter Finanstilsynets definisjon av operasjonell risiko: «risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser». Operasjonell risiko favner bredt og omfatter eksempelvis hvitvasking og terrorfinansiering, IKT, compliance, svindel og bedrageri, oppfølging av utkontrakterte avtaler, modellbruk og ESG

Styret har fastsatt risikoappetitt for hver av de 7 tapskategoriene i CRR artikkel 324, og samlet er risikoappetitt for operasjonell risiko satt til moderat.

10.2 STYRING OG KONTROLL

For å styre operasjonell risiko skal banken sikre prosess som holder risikoeksponeringen innenfor vedtatt risikoappetitt, samtidig som kostnadene ved å styre denne risikoen holdes på et hensiktsmessig nivå. Banken har etablert et risikostyringssystem som ivaretar risikostyringsprosessen i tråd med prinsippene for god risikostyring nedfelt i ISO 31000.

For alle større beslutninger som tas, og aktiviteter som pågår eller igangsettes, må det kartlegges hvordan det påvirker risikobildet. Dette gjelder ved anskaffelser, gjennom kvartalsvise risikovurderinger og den løpende driften. Dersom en virksomhetsleder blir oppmerksom på at internkontrollen ikke er tilstrekkelig til å holde risikoen innenfor fastsatt risikoappetitt, har vedkommende ansvar for å iverksette risikoreduserende tiltak.

10.3 RAPPORTERING OG MÅLING

Banken har implementert et GRC-system for styring og kontroll av operasjonell risiko. Virksomhetslederne oppdaterer risikobildet for sitt område kvartalsvis, og hendelser blir registrert i systemet fortløpende. Det operasjonelle risikobildet rapporteres kvartalsvis til styret.

Banken bruker basismetoden for beregning av kapitalkrav til operasjonell risiko i Pilar 1.

11 GODTGJØRELSESORDNING

Styret i banken er opptatt av at godtgjørelsesordningen skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med bankens risiko, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter. Styret fastsetter og sørger for at banken til enhver tid har og praktiserer retningslinjer og rammer for en god godtgjørelsesordning. Ordningen omfatter også Fana Sparebank Boligkreditt.

Godtgjørelsesutvalget består av inntil tre medlemmer valgt av og blant styrets medlemmer, hvorav et medlem av utvalget er styremedlem valgt av og blant de ansatte (ansattrepresentant). Ansattes medlem i godtgjørelsesutvalget besluttes av ansattrepresentantene i styret.

Banken foretar minst en gang i året en gjennomgang av praktiseringen av ordningen, og det utarbeides en skriftlig rapport som gjennomgås av uavhengig kontrollfunksjon. Det er utarbeidet en egen instruks for godtgjørelsesutvalget som er godkjent av styret.

Alle ansatte og tillitsvalgte er underlagt reglene, med særskilte regler for følgende gruppering av ansatte; ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver som er av vesentlig betydning for bankens risikoeksponering, ansatte med kontrolloppgaver, samt andre ansatte og tillitsvalgte med tilsvarende godtgjørelse som ledende ansatte og andre risikotakende".

Lønn i Fana Sparebank bygger på fastlønnsprinsippet. Det kan ved særlige behov og unntaksvis avtales at deler av lønnen kan være resultatbasert. Bedriftens lønnsystem skal være et bidrag til at bedriften når sine mål og strategier. Systemet skal være fleksibelt og forutsigbart og motivere til relevant kompetanseutvikling blant de ansatte.

Følgende skal legges til grunn:

- Fana Sparebank skal tilstrebe en konsistent og forutsigbar lønnspolitikk
- Det skal arbeides målrettet for lik lønn for likt arbeid
- Ekstraordinær innsats og prestasjoner vil belønnes etter nærmere bestemte kriterier
- Belønningspolitikk skal styres etter forretningsmessige mål og bygge opp under selskapets behov, herunder riktig og nødvendig fremtidig kompetanse
- Leder skal gjennomføre årlige utviklingssamtaler med alle medarbeidere. Det skal utarbeides tydelige krav til prestasjon, faglig og personlige utviklingsmål, noe som igjen skal danne grunnlag for årlige individuelle lønsvurderinger.

Selskapet skal gjennomføre en årlig evaluering av lønnsprosessen for å sikre at lønnsmidler brukes i tråd med målsettinger og rammer. Evalueringen skal sikre at medarbeidere og ledere gjennomfører lønnsprosessen på en tilfredsstillende måte

Lønnsystemet baserer seg på en grunnlønn i forhold til stillingskategori.

Lønnsystemet består av to deler; gruppering av stillinger og lønnevaluering av medarbeider. Det første er et hjelpemiddel til å innplassere stillingen i en stillingsmatrise, basert på stillingens faglige innhold og ansvar, mens det siste er et system for årlig vurdering av medarbeiderne. Hvert år skal det gjennomføres en samtale mellom leder og den ansatte der lønn er hovedtema. Fokusområder i lønnsamtalen er samarbeid og initiativ, arbeidsoppgaver og måloppnåelse, kompetanseutvikling, omstillingsevne/vilje samt forventinger og mål.

Nærmeste leder vurderer den enkelte medarbeider ut fra ovennevnte kriterier og innstiller for personlig tillegg. Leder for forretningsområdet har et spesielt ansvar for å se til at det skjer likeverdig vurdering ved de forskjellige avdelinger. Alle ansatte er omfattet av en felles kollektiv innskuddspensjonsordning. Innskuddene er differensiert over og under 7,1G og begrenset opp til 12G. I tillegg har banken en innskuddspensjonsordning for lønn som overstiger 12G. Det er inngått forsikringsordninger for ansatte i virksomheten.

Alle fast ansatte i banken og datterselskapene tilbys funksjonærbeholdninger på lån og innskudd i banken, samt rabatt på forsikringer gjennom Eika.

Banken har ingen etablerte faste bonusavtaler/resultatlønnsavtaler. Det ble besluttet påskjønnelse til bankens ansatte basert på regnskapsåret 2024 med en halv månedslønn utbetalt i desember 2024.

Banken skal ikke ha forhåndsavtale etterlønsordninger, med unntak av administrerende direktør. Administrerende direktør har frasagt seg stillingsvern mot avtalt sluttvederlag, mot at oppsigelsesvernet er frasagt. Det vises til årsregnskapet for 2024 publisert på bankens hjemmeside for nærmere informasjon:

- Note 39 Godtgjørelse og lån til ledende ansatte og tillitsvalgte
- Note 37 Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader.